

**8 MART**  
**DÜNYA KADINLAR GÜNÜ**

Kadınların hayatın her alanında eşit haklara sahip olma çabası yüzyıllardır süregelen bir mücadeledir. İlk kez Fransız Devrimi (1789) sırasında eşitlik, özgürlük, kardeşlik, kadınların oy hakkı için yapılan yürüyüşü, 1857’de New York’da tekstil işçilerinin düşük ücretler, uzun çalışma saatleri, insani olmayan çalışma şartlarını protesto etmek, “Ekmek ve Gül” için başlattığı grev izlemiştir.<sup>1</sup> Bu grev sırasında fabrikada çıkan yangın nedeniyle çoğu kadın 129 işçi hayatını kaybetmiştir. Kadınların hakları için yapılmış bu büyük grevin anısına ilk kez 1909 yılında Amerika’da, 28 Şubat günü Ulusal Kadınlar Günü olarak kabul edilmiştir. Bir yıl sonra Kopenhag’da düzenlenen II. Sosyalist Enternasyonel toplantısında kadın hakları hareketlerine saygı ve kadınların oy hakkı mücadelelerine destek amacıyla Clara Zetkin’in önerisiyle kadınlar gününün uluslararası bir nitelik kazanması gerektiği vurgulanmıştır.

Takip eden yıllarda düzenlenen kadınlar günü etkinlikleri, kadınların kamu görevlerine atanması, eğitimde ve meslek edinmede ayrımcılığın önlenmesi, seçme ve seçilme hakkının kazanılması, dünya barışının korunması gibi pek çok konuda kitleleri harekete geçiren bir mekanizma olmuş, önemli kazanımların elde edilmesine öncülük etmiştir.<sup>2</sup>

Uluslararası Kadınlar Yılı olarak kabul edilen 1975 yılında, Birleşmiş Milletler 8 Mart’ı Dünya Kadınlar Günü olarak kutlamaya başlamış, iki yıl sonra 1977’de 8 Mart’ın Kadın Hakları ve Uluslararası Barış günü olarak kutlanmasını kabul eden bir karar yayınlamıştır. Dünya barışının korunması, insan hakları ve sosyal gelişim konularında ilerleme sağlanabilmesi için kadınların kendilerini geliştirmelerine olanak tanınmasının ve eşit haklara sahip olmalarının gerekliliği vurgulanmıştır.<sup>3</sup>

Dünya’da ve Türkiye’de kadın hakları açısından bugünlere nasıl gelindiğinin hatırlanması, kadın haklarının gündeme gelmesi, var olan sorunların ve gelecek hedeflerin gözden geçirilmesi açısından, 8 Mart önemli bir gündür.

Dünyada;

- ✓ En yoksul grupta bulunan insanların %70’ini, eğitim almamış insanların 2/3’ünü kadınlar oluşturmaktadır.<sup>3</sup>
- ✓ Her yıl %99’u gelişmekte olan ülkelerde yaşayan 287.000 kadın hamilelik ve doğuma bağlı komplikasyonlar nedeniyle hayatını kaybetmektedir.<sup>4</sup>
- ✓ Kadınların %35’i eş kaynaklı şiddet veya eş kaynaklı olmayan cinsel şiddetle karşı karşıya kalmıştır. Kadın cinayetlerinin %38’i eşleri tarafından gerçekleştirilmiştir.<sup>4</sup>
- ✓ 2015 yılı Ocak ayında tüm ulusal parlamentolarda kadın temsiliyeti %22’de kalmış, sadece 10 kadın devlet başkanı, 14 kadın hükümet başkanı olarak görev almıştır.<sup>5</sup>

<sup>1</sup> [Internet] <http://www.womenaid.org/events/iwd/iwdeverywomen.htm> Erişim:26.02.2015.

<sup>2</sup> [Internet] <http://www.un.org/en/events/womensday/history.shtml> Erişim:26.02.2015.

<sup>3</sup> [Internet] [http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/kadinlar\\_gunu.php](http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/kadinlar_gunu.php) Erişim:27.02.2015.

<sup>4</sup> [Internet] <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs334/en/> Erişim:26.02.2015.

*Bu doküman Dr. Özge Yavuz-Sarı ve Dr. Şevkat Bahar-Özvarış tarafından 5.3.2015 tarihinde hazırlanmıştır.*

Bu bilgilendirme notunun aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik, vb ortamlarda kullanılması önerilmektedir:  
Yavuz-Sarı Ö, Bahar-Özvarış Ş. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü. HÜTF Halk Sağlığı AD Toplum İçin Bilgilendirme Serisi- [Internet]

<http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/>, Erişim:5.3.2015.

## HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-44

Türkiye'deki durum, kadınların okuma-yazma oranı, eğitim düzeyi, çalışma yaşamına ve siyasi yaşama aktif katılımı ve kadın sağlığı konusundaki göstergeler açısından değerlendirildiğinde, gösterilen tüm çabalara ve ilerlemelere rağmen hala olması gerekenden çok uzaktır. İmzalanan "CEDAW, Çocuk Hakları Sözleşmesi, ICPD, Pekin" gibi uluslararası belgelerde taahhüt edilen pek çok söz hala yerine getirilememiştir.

- ✓ Kadınların sadece %31,1'i lise ve üzeri okullardan mezun iken, halen çalışmakta olan kadınların yüzdesi %31,1'dir<sup>6</sup>. Kadınların %32'si okula devam etmelerinin engellendiğini belirtmiş, kırsal bölgede bu sıklık %39'ları bulmuştur.<sup>7</sup>
- ✓ Kadınlar bugün ülkemizde erkeklere göre %25-50 oranında daha düşük ücretlerle çalıştırılmaktadırlar.<sup>3</sup>
- ✓ Evli kadınların yaklaşık üçte biri mevsimlik-geçici işçi veya ücretsiz aile işçisi olarak çalışmaktadır. Çalışan kadınların yarıya yakınının sosyal güvencesi bulunmamaktadır.<sup>6</sup>
- ✓ Evli kadınlarda yaşamın herhangi bir döneminde fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalma sıklığı %38'dir. Kadınların öğrenim düzeyi arttıkça şiddete maruz kalma sıklığı azalsa da, tüm öğrenim gruplarında ve gelir düzeyi gruplarında kadınların fiziksel veya cinsel şiddete maruz kaldığı görülmektedir.<sup>7</sup> Şiddet gören her 10 kadından 6'sı maruz kaldıkları şiddet sonucu 3 veya daha fazla sayıda yaralanmış, bu yaralanmalardan yarıya yakını tedavi gerektirecek düzeyde olmuştur.<sup>7</sup>
- ✓ Sadece 2014 yılı içinde 294 kadın kadın cinayetleri nedeniyle kaybedilmiştir.<sup>8</sup>
- ✓ Türkiye, küresel toplumsal cinsiyet eşitsizliği endeksinde göre, 147 ülke arasında 125. sırada yer almıştır.

Toplumsal cinsiyet kalıpları başta kadınlar olmak üzere, tüm toplumu etkilemeye devam etmekte, çocuklarda cinsiyet seçimi, kadına yönelik şiddet, namus cinayetleri gibi kabul edilemez uygulamalar hala sürmektedir. Bütün bunlara, günümüzde kadını ikinci sınıf vatandaş olarak ayrı bir kalıba koyma çabalarını da eklersek, Türkiye'de kadınla ilgili gündem hala çok doludur.

Dünya Kadınlar Günü, Dünya'da ve Türkiye kadının hakları ve statüsü açısından geline nokta gözler önüne sermek, toplumun ve karar vericilerin dikkatini bu konuya çekebilmek için bir fırsat, demokratik bir platform oluşturmaktadır. Birleşmiş Milletler'in 2015 yılında Dünya Kadınlar Günü için belirlediği slogan "Kadını Güçlendirmek, İnsanlığı Güçlendirmektir" olmuştur. Kadınların "Ekmek ve Gül" talebinde olduğu gibi, toplumsal cinsiyet ayrımcılığının tüm türlerinden uzak, barış içinde, eşit, özgür ve nitelikli bir yaşama sahip olması tüm insanlığın geleceği için vazgeçilmez bir amaç olmalıdır.

<sup>5</sup> [Internet] <http://www.unwomen.org/en/what-we-do/leadership-and-political-participation/facts-and-figures>. Erişim: 26.02.2015.

<sup>6</sup> [Internet] Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2013 [http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TNSA\\_2013\\_ana\\_rapor.pdf](http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TNSA_2013_ana_rapor.pdf) Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2013. Erişim:26.02.2015.

<sup>7</sup> Türkiye Kadına Yönelik Şiddet Araştırması, Aralık 2014, Ankara. Erişim:26.02.2015.

<sup>8</sup>[Internet] <http://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/veriler/1878/2014-yili-kadin-cinayeti-gercekleri>. Erişim:26.02.2015.